

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

V znamenju križa in kladi

(Govor tov. Jožeta Gostinčarja na delavskem taboru v Zagorju 17. julija.)

Danes blagoslovila in razvija zagorsko delavstvo, združeno v Jugoslovanski strokovni zvezi, svojo društveno zastavo, zunanje vidno znamenje notranje duhovne volje, da se hoče zbirati, družiti, boriti in živeti za zboljšanje in varstvo svojega položaja ter delavske veljave in časti na temelju, ki je zaznamovan na zastavi s križem in kladi. Vera v Boga, veljava in čast dela je temelj, na katerem more delavstvo voditi uspešno borbo, v kateri je obsežena delavska veljava in obstanek. Brez vere in morale meri vsak kapitalist svojim delavcem in uslužbencem njihove življenjske potrebe, ne, za njihovo naporno in dostokrat nevarno delo, kakor to njegovemu žepu kaže. Tu nihče ne misli, da imamo vsi ljudi po delu enake pravice do dobrin zemlje in dostojnega življenja. Edino delo daje človeku pravico do življenja. V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh. To nikakor ne znači: »V potu drugih smeš uživati vse dobro te sveta.« Seveda je delo različno. Ta različnost dela je pa viden dokaz, da mora vsakdo izvrševati delo, za katero je sposoben. Le za telesno nesposobne je družba v polni meri dolžna skrbeti. Zaradi tega naj vas zastava vedno spominja, da izhaja po Bogu posvetno blagostanje in življenje vseh ljudi samo iz dela in zemeljske tvarine.

Ves človeški napredek je pa odvisen od trdne volje, poštenja, znanosti in izobrazbe. V tem pravcu je za vse ljudi in posebno za delovno ljudstvo treba izobraževalnega dela, kolikor ga ljudstvo za svoje življenje potrebuje. Brez potrebne družabne izobrazbe je človek kakor voliček, ki ga vsakdo vodi, kamor hoče. Posebno je izobrazba potrebna delavstvu, da vé pravilno in resno nastopiti v vseh vprašanjih, ki se tičejo delavstva. V tem pogledu stori JSZ zelo veliko. Saj je njena prva naloga združevati delavstvo, učiti napredka in obrambe delavskih teženj in pridobivanje delavstvu veljave in pravice.

Naj vam bo zastava znamenje sloge, združevanja, družabnega dela, vztrajnosti in izobrazbe!

Dobro premišljena odločnost in volja vztrajnosti nam je v borbi za telesne in duhovne dobrine nujno potrebna, če hočemo uspevati. In to hočemo! Zaradi tega moramo krščanski socialisti v svojem življenju pokazati, da nam temeljno krščansko socialno načelo in podlaga vere: »Ljubi Boga nad vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe«, ni prazna beseda, ampak da na njej sloni krščanski socializem in borba za delavsko in splošno človeško blagostanje. Zaradi tega ne smemo sovražiti delavcev in ljudi drugih narodov. Mi ne priznavamo njihovih načel, ali zaradi tega ne smemo biti njihovi sovražniki. To tudi takrat ne, če nas oni sovražijo. Delavske borbe so težke, toda zelo važne in v teh razmerah nujne, zato je v borbi potrebna edinost vseh, če hočemo doseči uspehe. Tudi v tem naj bo zastava znamenje dobre premišljenosti in odločnosti ter ljubezni do bližnjega, ki je po krščanskem nauku vsak človek.

Bog je začetnik našega življenja, zato mora biti v pravcu pravične božje volje usmerjeno naše življenje in delovanje. Vsi smo sinovi enega večnega Očeta, zato si ne moremo misliti, da

Uničiti nas mislijo — a mi dvigamo prapore!

Preteklo nedeljo je dobila naša JSZ svoj tretji prapor. Razvili in blagoslovili so ga zagorski rudarji, ki že desetletja delujejo prav krepko v Krekovi Jugoslovanski strokovni zvezi. Na to proslavo so prišli številni tovariši in tovarišice od Jesenic tja do Maribora. S tem so pokazali, da spoštujejo svoje tovariše rudarje in da ob tej priliki dajo duška naši borbi, ki je pač ne moremo primerjati z organizacijami v vsakdanjem pomenu, ki se lotevajo vsega, samo vprašanja delovnega človeka ne. In tako je vsa ta prireditev po svoji notranji moči uspela kakor vedno, kadar se zberejo borci za človeške pravice.

Kakor je bila prireditev vsa v znamenju tesne povezanosti delavstva z našo JSZ, na drugi strani nič manj ni stopilo v ospredje spoštovanje do dveh starih borcev — tovariša Gostinčarja in tovariša Vrtovška. Stara borca sta bila deležna nešteto vzklikov in priznanja od vseh navzočih.

Večerni nastop z delavskim sporedom

Zagorski člani so pripravili za uvod lepo odsko prireditev z izključno delavskim sporedom. Ves nastop je z ljubeznijo pripravil domači kaplan Kunstelj in je na vse udeležence napravil dober vtis. Tov. Žumer, ki se je s starostjo in pokroviteljem Gostinčarjem udeležil že večerne proslave, je imel močan idejni govor, v katerem je pokazal pozitivno stran našega gibanja, ki raste iz dejavnega krščanstva. Po akademiji so vsi navzoči odšli pozdravit kume zagorskega prapora in tov. Vrtovška. Moški

zbor rudarjev, ki je že pri akademiji uspešno sodeloval, je zapel nekaj primernih pesmi.

Delavci in delavke pridejo v Zagorje

Od Maribora do Jesenic! Z avtobusi in z vlakom! Prišli so kovinarji s svojimi praporoma. Prav tako Krščanska delavska mladina iz Maribora, katere prapor je bil pred nedavnim blagoslovljen. Prijateljsko pozdravljanje med delavci je bilo tovariško in neprisiljeno. Pred Zadržnim domom je bilo polno ljudi, ki so se potem vsi udeležili blagoslovitve prapora in sv. maše. Cerkveni govor in ostalo je opravil domači g. župnik Markež. Med sv. mašo, pri kateri je pel cerkveni zbor lepo Tomčevo mašo, so zrle oči v prošnji za našo JSZ k oltarju, kjer so se klanjali pred Vsemogočnim naši prapori.

Delavci in delavke v sprevedu

Tudi javnosti smo pokazali ob tej priliki svojo moč in pripadnost. Dali smo duška delavskim zahtevam kakor tudi željam, ki jih nosimo v sebi. Vzkliki in glasovi godbe so preplavljali dolino, slišali so jih tja do rudarskih kolonij, v katerih stanujejo leta in leta naši tovariši rudarji.

Zborovanje na Stadionu

Vsi udeleženci so se potem zbrali z glasnim vzklikanjem tov. Gostinčarju, ki nas je tam počakal, na Stadionu, kjer se je pričelo zborovanje. Ponosen na današnjo proslavo je pozdravil domači predsednik zbrano delavstvo. Centralni

predsednik tov. Žumer je zatem v krepkih besedah pokazal našo pot. »Smo in bomo! Uničiti nas mislijo, a mi dvigamo prapore! Tov. Gostinčar, naš starosta, ki je dejal ob vabilu za Zagorje: »Grem, pa če tudi po vseh štirih!« je bil pozdravljen že prej nešteto krat, ob začetku govora pa so ga navzoči zopet pozdravili z vsem navdušenjem. Krekov soborec nam je v svojem govoru pokazal idejno moč krščanskega socializma, ki temelji v Bogu, ki je neskončna pravica.

Ostali del zborovanja se je moral zaradi dežja vršiti v dvorani. Tam je imel govor tov. Jurač. Vsi navzoči so se ob njegovih besedah spomnili časov pred leti, ko je bilo rudarsko delavstvo še na znosni socialni stopnji. S številkami je pokazal, kako je delal domačin, koliko je pridelal in koliko je dal dobička, ki je šel iz naše domovine. Spomnili pa smo se še časov, ko je rudarski kraj največ trpel, na gladovno stavko in na velikanske skupne shode. In pri vsej borbi za osnovne človeške pravice je krepko sodelovala naša JSZ, člani rudarji, ki imajo sedaj svoj prapor, ki nas vse pelje v nov red, kjer naj gre delovnemu človeku tudi — kot večini — oblast!

Celotne prireditve se je udeležilo okoli 1500 tovarišev in tovarišic, nekaj inteligentov, domači dušni pastirji, domači g. župan Prosenec ter zastopnik oblasti podnačelnik Dev iz Litije ter domača rudarska godba.

Popoldne je bila tovariška zabava in ob odhodu domov je bil že v vseh sklep: Po Zagorju gremo dne 7. avgusta v Škofjo Loko!

bi Oče določil velikanski večini svojih sinov in hčera trpljenje in vse naslednje suženjskega življenja, neznatni manjšini pa vse udobnosti in zaslužnje. Tudi delavci, kmetje, rokodelci, uradniki itd. imamo svobodno voljo, da po njej uredi zemeljski red. Pravimo sedanjemu sebičnemu gospodarski red v smislu pravičnosti. Krščanstvo je stalna revolucija proti vsem krivicam,

ki se pojavljajo. Zato se oklepamo krščanstva, da se moremo po božji podaritvi svobodne volje boriti proti krivicam, ki izvirajo iz pohlepne sebičnosti.

Slovenski krščanski socialisti moramo varovati tudi našo slovensko narodnost in naš jezik, v katerem so nam naše matere govorile prve besede in nas učile spoznavati dobro in slabo. Naša dolžnost je, da ljubimo svoj narod in varujemo njegovo dediščino, slovenski jezik.

Da si obvarujemo varnost svojega življenja in delovanja, se ljudje združujemo v večjih družbah, državah. Tudi južni Slovani smo si ustanovili lastno državo, sestavljeno iz treh slovanskih narodov, Slovencev, Hrvatov in Srbov. To in tako državo smo si izbrali za orodje, s katerim si hočemo priboriti svobodo, socialno in gospodarsko pravičnost ter zdrav družabni red. Država nam je potrebna, ker more le ona s svojo močjo in organizacijo izvesti socialne reforme ter uvesti in varovati demokratično vladavino. Za te cilje se bomo borili krščanski socialisti, ker je to dolžnost vsakega dobrega državljanja.

Sredi današnjih zmed in velikih bojev bomo korakali krščanski socialisti pod svojimi zastavami tja, kjer se vrši borba za pravico ljudstva. Zastava, ki smo jo danes blagoslovili in razvili, naj nas vodi po pravi poti, pokazani od Boga. Slava delu!

ŠKOFJA LOKA
V NEDELJO 7. AVGUSTA
blagoslovitev prapora J. S. Z. in delavski tabor

Strokovna poročila

Pogajanja v Črni zaključena

V našem kraju je velika draginja. Večja kot na primer v Ljubljani. Zaradi tega nas je sedanji porast draginje še bolj prizadel kakor pa delavstvo v drugih krajih. K tem težavam se pridružuje še okolnost, da počiva delo v podjetju Črna-Kaolin vsako leto okoli štiri mesece, kar naš gospodarski položaj še bolj poslabša.

Zato ni čudno, če je zahtevalo delavstvo, da predloži organizacija zahtevo po zvišanju plač. O predlogu smo najprej razpravljali pod vodstvom Delavske zbornice na licu mesta. Ker nismo prišli do sporazuma, je prosila JSZ okr. glavarstvo v Kamniku, da razpiše uradno obravnavo. V tej zadevi sta se vršili dve obravnavi. Prva 22. junija na okr. glavarstvu v Kamniku. Na tej obravnavi se je dosegel le delni sporazum. Zaradi tega se je vršila 15. julija 1938 na licu mesta druga obravnavo, ki se je končala s polnim sporazumom. Zasluga pri tem gre v največji meri okr. glavarju g. dr. Marašu, ki je razprave razpisal vedno hitro in v času, kakor je želelo delavstvo. Poleg tega je vedno našel pot, da je dovedel obe stranki do sporazuma.

Sporazum vseh treh razprav obsega tele točke:

1. Plača delavk znaša 2,75 din na uro. To pa le toliko časa, dokler ne bo rešen spor zaradi uvrstitve v nezgodni razred dela podjetja. Nerešeno je še vprašanje plačila mezd v času od 1. 8. 1937 do danes, ker bi morale dobiti delavke na podlagi ban. uredbe o minimalnih mezdah po 3 din na uro, dobivale pa so le po 2,50 din.

2. Podjetje plača akordantom, če ne dosežejo brez svoje krivde režijske dnevnice, polno režijsko dnevno.

3. V primeru zaposlitve v dosedanjem obsegu bo podjetje izplačalo konec avgusta tega leta enkratni nabavni prispevek, prav tako tudi za božične praznike. Nabavni prispevek se razdeli vsa-

kokrat v sporazumu z obratnimi zaupniki.

4. Glede trajne zaposlitve — torej tudi v zimskih mesecih — ne more prevzeti podjetje nobene obveznosti, vendar pa si podjetje prizadeva dobiti pri domačih papirnicah stalne odjemalce, ker bi mogel le tak stalni odjem zagotoviti predvideno zaposlitev delavstva tudi preko zime.

5. Podjetje je poleg tega tudi izjavilo, da bo mogoče govoriti o splošnem zvišanju plač le tedaj, če pride podjetje pri kopanju kaolina na drug teren, ki ne bi zahteval tako velikih režijskih stroškov.

Delavstvo je zahtevalo splošno zvišanje plač. Vse tovariše in tovarišice bo zanimalo, zakaj so njihovi zastopniki pristali na tak sporazum.

Bilo je več razlogov.

1. Upoštevali so zlasti težave podjetja. Če prej so bile precejšnje, sedaj pa, ko so se zvišale železniške tarife za 50 odstotkov, so se še povečale. Zastopniki so se prepričali o dobri volji podjetnika in da je trenutni položaj res tak, da bi višjo obremenitev podjetje zelo težko preneslo.

2. Prepričali so se, da se resno dela na tem, da bo zaposlitev mogoča tudi preko zime, za kar je najboljšo upanje.

3. Podjetje se resno trudi, da bi se zboljšali dohodi k terenu, kjer sedaj kopljejo kaolin. Ko bo to doseženo, se bodo tudi režijski stroški zmanjšali v izdatni meri.

Zavedati se pač moramo, da so včasih v podjetju take razmere in okolnosti, ki jih delavstvo mora upoštevati, ker bi sicer moglo tudi sebi škodovati.

Sedanja pogajanja so poleg doseženih rezultatov ustvarila tudi možnost za zboljšanje plače in celotnega delavskega položaja v bližnji bodočnosti. Takih akcij je zmožno le organizirano delavstvo. Tudi to je nauk sedanjih pogajanj.

Nevzdržen položaj delavstva v Vevčah

Kar se pri Združenih papirnicah v Vevčah dogaja že od marca tega leta naprej, je nam delavcem docela nerazumljivo. Obrat je racionaliziran popolnoma moderno in ima tri velike papirne stroje, ki so med največjimi v državi. Tovarna je tako znotraj in tudi zunanje urejena prav lepo. Posebno za zunanje lice imajo naši vodilni gospodje velik okus in tudi mnogo denarja. Zdi se nam, kakor da se v tem pleskanju, beljenju in čiščenju tovarne naši gospodje izživljajo, da na trgovino in zaposlitev delavstva pozabljajo. Saj jih delavec nič ne stane, če je doma, sami pa vseeno vlečejo sijajne plače. Mi pa

smo že izgubili v zadnjih štirih mesecih nad en mesec zaslužka. V tem mesecu pa vse stoji in napovedujejo, da bo to trajalo dalj časa.

Kam to vodi? Za nas delavce je to jasno: v pomanjkanje in obup. Zganimo se, protestirajmo in zahtevajmo! Če ni dela in naročil, naj podjetje plača primerno vsoto za preživetje. Kartel naj se razide, če ni sposoben voditi boljše trgovine. Prav tako pa naj se tudi v podjetju izmenja glava, ki nosi lep naslov in vleče masten zaslužek, za zaposlitev tovarne in delavstva pa ne skrbi tako, kakor bi bilo v korist delavstva in vsega našega kraja.

Stavka v opekarni „Opeka“

Vzrok stavke.

O vzroku stavke smo pisali že v zadnji »Delavski pravici«. Da je bil predlog delavstva za zvišanje plač upravičen, to ni treba posebej dokazovati. Upravičenost ni bila utemeljena le zaradi porasta draginje, temveč tudi v naravi posla samega. Ker ni opekarna urejena najmoderneje, mora delavstvo težko delati. Svoje telesne sile v resnici izčrpava do skrajnosti. Tudi iz tega stališča mora imeti več hrane, torej ima tudi v tem pogledu več izdatkov, ker bi sicer ne moglo zopet okrepiti telesa in tako obnoviti svojih delovnih sil.

Podjetje je vse te okolnosti prešlo in odklonilo vsako, tudi najmanjše povzročanje plač.

Ali bi lastnica podjetja res ne prenesla tega zvišanja?

Zastopniki podjetja so trdili, da bi podjetje ne preneslo še tako malenkostnega zvišanja plač. Da bi se spor rešil mirno, je šlo delavstvo do skrajnosti in končno zahtevalo zvišanje plač le po 25 par na uro. Celoleten skupni efekt tega povišanja bi znašal okoli 35.000 dinarjev.

Zastopniki podjetja so zlasti poudarjali, da nima lastnica podjetja, to je Ljudska posojilnica v Ljubljani, niti pravega interesa na obratovanju podjetja, češ da premalo nosi. Saj je znižala obresti od vloženega kapitala na 6 odstotkov.

Mi v to trditev, da bi tovarna ne nosila, ne verujemo. Pa vzemimo, da je

vse to res. Resnica je pa tudi, da vleče lastnica vendarle 6 odstotkov obresti in da je vložen kapital že poravnat v celoti ali pa vsaj v precejšnji meri po obrestih.

Nastane vprašanje: Kaj je več: denar ali človek. Lastnici tovarne bi svetovali, da naj si nekoliko pobliže ogleda svoje delavce. Mogla bi ugotoviti, da jih je velika večina slabo rejenih. Mogla bi tudi spoznati, da jih sili beda k temu, da zahtevajo zvišanje plač. Lastnica naj bi znižala obresti za pol odstotka, pa bi lahko ugodila zahtevam delavstva. Denar nima le iz krščanskega, temveč tudi iz splošno človeškega stališča socialno dolžnost, ali pa bi jo vsaj moral imeti. Kdor se na njem brezobzirno drži, posebno pa na obrestih, ne dela socialno, še manj pa krščansko. Lastnici je dobro znano prvotno stališče katoliške Cerkve glede obresti, ki jih je v celoti obsojala.

Kakor drugi kapitalisti.

Če se delavstvo nekega obrata posluži svojih zakonitih pravic, tudi stavke, noče s tem izraziti odpoved službe, ampak le ustavitev dela za toliko časa, dokler podjetnik ne spremeni svojega stališča glede zahteva delavstva.

Kapitalisti zavzemajo seveda v tem pogledu drugačno stališče. Stavke smatrajo za nekaj družabni zločin, za upor nasproti sebi in hite s protikupe, v prvi vrsti s tem, da začno delavstvu vračati delovne knjižice. Prav takih kapitalističnih sredstev se je poslužila tudi »Opeka«. Delavstvu je pričela vračati knjižice.

Delavstvo disciplinirano in neomajno.

Toda delavstva ta protikupe na prav nič niso plašili. Bilo je pripravljeno tudi na take »prijaznosti«. Če je znao garati in vzdržati težke napore leta in leta, bo vzdržalo tudi ta napad.

Prav ta boj mu je pokazal, kako so med seboj povezani s skupno usodo. Zato jih je notranje še bolj združil in okrepil. Zlasti jih je pa okrepila zavest, da se bore za pravično stvar, to je za malo večjo skorjico kruha. Ta boj je le znak današnje brezsrčne dobe in današnjih, nečloveških razmer. Ta

Viničarske pogodbe

Po določilih viničarske uredbe se približuje tisti čas, ko lahko gospodar odpove viničarju službo ali pa viničar gospodarju, če se pa razumeta, lahko pogodbo molče podaljšata. Prav pri tej priliki pa je zelo važno, kako si viničar uredi svoj položaj, ali si ga izboljša ali poslabša. Zato je pri viničarskih pogodbah potrebno veliko paznje. Pogodba se sklepa navadno takrat, ko si viničar najame kočo. Najprej se ustno pogovorita in pogodita, potem pa je potrebno narediti tudi pismeno pogodbo. Vsak viničar naj pazi, da ne bo šel za vsako ceno v viničarijo, v čemer marsikdo pogrši, ko misli, da je preskrbljen, če dobi kočo, ne premisli pa, kako bo v taki viničariji živel. Večkrat se dogaja, da se viničarji, leto za letom selijo iz koče v kočo, se tožarijo z gospodarji ter s tem škodujejo tudi drugim viničarjem. Zato je ob nastopu službe pri novem gospodarju čas za korenit premislek, ker vsakdo takrat prodaja svojo delovno silo. Tudi tisti viničarji, ki ne bodo premenili službe, naj skušajo svoje delovne pogoje izboljšati. Napačno je le tarnati nad težkimi razmerami, nič pa ne storiti za njihovo izboljšanje. Sedaj prihaja čas,

boj je še bolj odprl delavstvu oči, da je še bolj spoznalo, da je mogoče delavske razmere urejevati samo vzajemno, samo v delavski skupnosti.

Stavkujoči delavci se v zavesti svoje upravičenosti zadržujejo v celoti dostojno in resno, tako da mora zbuditi spoštovanje prav povsod.

Delavstvo je vedno pripravljeno za pošten sporazum, toda ne pa za brez-pogojen sporazum. Pripravljeno pa je tudi, da bo v boju za svoje pravice vztrajalo do konca. Ta njegova trdna volja je nezlomljiva.

ko je to mogoče storiti. Posebne pazljivosti je treba tam, kjer služi več viničarjev pri enem gospodarju. Tam se je treba skupno domeniti in postaviti enotne zahteve. Vsi vemo, kakšne so sedanje razmere, ko se je vse podražilo, posebno moka nad 60%, in ni pričakovati kljub lepim poročilom o dobri žetvi kakega zboljšanja. Zato smo prav sedaj, ko se spreminjajo pogodbe, zahtevali povišanje naših mezd, da bodo ustrezale našim najnujnejšim potrebam. Vinogradniki, ki se upirajo zvišanju, ker jih še ne sili postava, naj premislijo, da potreba ne pozna zakona. Viničarji, ki boste z gospodarji sklepali pogodbe, bodite previdni, da ne boste podpisali vsega, kar vam bodo predložili vinogradniki! Če kdo pogodbe ne bi razumel, naj se posvetuje s svojo družino in tovariši, da ne podpiše kaj nepremišljenega. Naj se ne godi tako, kot se je v nekem samostanu, ko so viničarji skoraj mizo prevrnili, kdo bi prej podpisal pogodbo ter oskrbniku bolj ugajal, pozneje so pa kleli redovnike, oskrbnika in svojo lakomiselnost. Bodite previdni, ko prodajate svoje telesne sile, saj gre tu za vaš obstoj. T.F.

Strup za delavstvo

Tovariš iz Štajerske nam je poslal spodnji sestavek, ki mu moramo v polni meri pritrditi, obenem pa še prav posebno poudariti, da štejemo boj proti pijančevanju med delavstvom za eno važnih nalog delavskega gibanja. Z delom strokovnih organizacij se je v tem pogledu že marsikaj zboljšalo. V tem smislu moramo delati tudi v naprej. — Ur.

Naše slovensko delavstvo prenaša poleg socialnih krivic in težav še svoje njemu v toliki meri lastno trpljenje in nadlogo: čezmerno pijančevanje. To je velika rana slovenskega delavstva, ki se hudo širi in nas glasno opominja, da jo zdravimo, dokler je še čas. Treba je, da ločimo med razvedrilom, ki je vsakemu, še prav posebno pa delavcu, po njegovem napornem delu potrebno, in med pijančevanjem, kjer neha prvo in se pričinja drugo.

S tem, ko to napišem, ne maram oporekati, da delavec ne sme zvrniti nobenega kozarca; prav narobe: če more, naj si ga privoši, toda pozna naj mero do tam, ko bo še koristil njegovim močim in mu ni v škodo, ki je trojna: tvarna, ki povzroča še večjo bedo, telesna, ki slabi njegove moči, in duševna, ki uničuje njegove umske zmožnosti.

Koliko gorja morajo prestat delavske družine in kolikokrat tečejo solze po licih mater in otrok, medtem ko njihovi bratje in očetje posedajo po gostilnah in popivajo. Večkrat se primerja, da gre po grlu prav vsa plača do zadnje pare.

Ko je človek v krempljih pijače, se mu ne zdi ničesar škoda. Žalostni prizori, ki se dogajajo ob raznih plačilnih dnevih v gostilnah, na ulicah in doma med družinami, in to samo zaradi čezmerne pijače. Lakota je po navadi glavni gospodar takih družin, katerih očetje so vdani tej žalostni razvadi. Povprečen zaslužek danes komaj za silo zadostuje; vsak dinar pa, ki ga pijanec zapravi za pijačo, odtrga svojim družini od usta in je kriv lakote in pomanjkanja.

Kolikor ne izpa delavskih moči naporno delo v tovarnah, delavnicah, rudnikih, pri regulacijah, na stavbah itd., jih izčrpa še pijača. Telesne moči se z čezmernim pitjem, kakor zatrujejo vsi zdravniki, naravnost zapravljajo. Koliko delavcev prav zaradi pijače omahne v prerani grob.

Največja škoda, povzročena po nesrečni pijači, pa je duševna, ki nas mori in pritiska k tlom, da se ne moremo dvigniti k pozitivnemu delu. — Prav tu dela pijača največje razdeja-

nje. Dejstvo je, da delavci, ki so vdani pijači, nimajo smisla za delavsko strokovno gibanje, ker v njih ni dovolj razumske moči, da bi potrebo delavskega gibanja jedra preudarili, temveč po navadi kritizirajo slabe razmere le pod vtisom pijače. Da so taki delavci daleč od vsake izobrazbe, je razumljivo. Danes, ko delavsko gibanje potrebuje precejšnjo mero samoizobrazbe in samostojnega prepričanja in gledanja na delavsko stvar, je treba treznih delavcev. Vsak količnik pameten in izobražen delavec mora sam sprevetiti, da je pijančevanje za delavstvo kot celoto hudo škodljivo. Skoraj vsako nedeljo opazujem številne delavske družine, ki gredo iz delavskega središča ven v hribe v bližnjo okolico, kjer imajo kmetije svoje točilnice. Ne bom popisoval zadržanja in obnašanja, samo to bi rekel, da malokdo ve, kdaj je mera polna, in ko jih srečujemo proti večeru na cesti, se moraš zgroziti nad žalostnim dejstvom zapravljanja delavskih moči. Še to resnico moramo povedati, da prav v tem kraju ni smisla za delavsko strokovno organizacijo, čeprav jo razmere vsak dan bolj zahtevajo. Tako ostajamo ravno po zaslugi nesrečne pijače majhni in revni telesno in duševno; duševno še najbolj, kajti duševna revščina je prečestokrat vzrok tudi telesne. KoS.

Preserje

Draginja je prizadela tudi nas delavce, ki smo zaposleni v Starotovem obratu. Zaradi tega smo bili prisiljeni, da smo po svoji centrali JSZ vložili predlog za zvišanje plač. Dne 17. julija so bila tožadna pogajanja, ki so trajala več ur. Pogajanja so potekala mirno in brez napetosti. Zasluga za to je v prvi vrsti g. ravnatelja, ki je pokazal razumevanje in dobro voljo za težnje delavstva. Na pogajanjih smo prišli v glavnem do sporazuma. Podrobnosti o končni obliki bodo napravljene v četrtek 21. t. m. Na podlagi sporazuma bodo zvišane plače skoraj vsemu delavstvu, v prvi vrsti pa tistim, ki imajo najnižje plače.

Ta uspeh, četudi v skromni obliki, je delo organizacije. Ona je priborila tudi vse drugo izboljšanje delavskega položaja, ki smo ga bili deležni v teku nekaj let.

V nedeljo 24. julija ob 2 popoldne bo sestanek vsega delavstva v gostilni Kriškar v Jaršah. Poročal bo poleg naših funkcionarjev tudi zastopnik centrale. Pričakujemo, da se bodo tega sestanka udeležili vsi delavci in delavke naše tovarne.

Razgled po svetu

Pogovor s kardinalom Verdierom

Kardinal Verdier je sprejel na razgovor Olava Leroija, direktorja stalne Komisije urednikov katoliških časopisov, ki mu je dal več vprašanj o žgočih problemih tega časa.

— V razgovoru za neki belgijski časopis je g. Chauteemps svetoval vprašati Vašo eminenco za mnenje; s tem naj bi se kontrolirale njegove izjave o izboljšanju razmerja med Cerkvijo in državo v Franciji.

— Moram reči, da je razmerje med Cerkvijo in državo zelo zadovoljivo. Čutimo povsod teženje proti duhovnim silam. Cerkve se veselijo popolne svobode. Edina boleča točka je šola; toda upam, da bo tudi tu prišlo do izboljšanja. Kljub temu sporu o šolah moram reči, da je razmerje med Cerkvijo in državo boljše kot v zadnjih tridesetih letih.

— Kakšno je zadržanje francoske hierarhije v sredini različnosti, ki ločuje francoske katoličane v španskem vprašanju.

— Hierarhija se v tem področju ne opredeljuje. Zadovoljuje se s tem, da blaži trpljenje in bolečine. Stori, kar smo mogli v podporo nesrečnih žrtev te vojne.

— Kakšni so nasledki vaše politike pri zgradbi cerkva v predmestjih Pariza?

— Lahko rečem, da je naše delo na tem polju prvič okrepilo socialni mir.

Dalje, delavci, ki so bili srečni, ko so videli, da delamo zanje, so poslali svoje otroke v naša zavetišča. Zgradba teh 100 novih cerkva je bila začetek širokopoteznega verskega oživljenja. Število dečkov in deklic, katerim je naša iniciativa pripomogla do krščanske vzgoje, je treba ceniti od 60.000 do 80.000. Pokazali smo življenjskost krščanstva. Končno ne smemo pozabiti, da je zgradba tolikih svetišč bila vzrok in prilika velikega umetniškega napora tako v arhitekturi kot v kiparstvu, slikarstvu, mozaiku.

— Kakšno je mišljenje francoske hierarhije z ozirom na »ponujeno roko« komunistov?

— Naše mnenje je mnenje sv. očeta, in mogoče bi ga takole povzeli: Ni mogoča skupnost ne v doktrini ne v političnih zadevah; toda če komunisti želijo spoznati katoliško religijo, se ne bomo branili razgovarjati se z njimi. Morda kretnja ponujene roke odgovarja pri njih prvemu približevanju h krščanstvu.

— Ali ni možno sodelovanje z njimi v drugih področjih?

— Če zavračamo naše sodelovanje s komunistično stranko v političnem področju, to ne pomeni, da se izogibamo v delovanju vsakih odnosov, in da bi na primer predmetni župnik ne hotel pomagati svojemu komunističnemu županu hraniti nesrečne in podpirati reveže svoje občine.

Pogled v Mehiko

Mehiški petrolej je zadnje mesece razburjal vse velike kapitaliste sveta. Zadeva se je končala z uporom generala Cedille, ki so ga kupile velike petrolejske družbe, da bi reševal njihove dobičke. Pravo slobo vse zadeve pa nam pokaže šele pogled na razmere in borbe mehiškega petrolejskega delavstva.

Delavci v Mehiki so zaslužili 50 odstotkov manj kakor njihovi tovariši v Združenih državah, čeprav so proizvajalni stroški za petrolej v Mehiki dosti manjši.

Padeč cen petroleja in sorodnih produktov leta 1925. so izkoristile petrolejske družbe za znižanje plač svojim delavcem, zaradi česar so znašale plače l. 1932. nad 50 odstotkov pod povprečnimi plačami v letih 1920—1925.

Delavski položaj je postal neznosen. Toda delavstvo je potrpežljivo čakalo na konec gospodarske krize, da potem postavi zahteve za povišanje plač, kakršne so bile pred krizo.

V petrolejski industriji so obstajale številne, toda slabe delavske organizacije. Organizacije niso bile šibke le zaradi malega števila članstva, ampak tudi zato, ker so podjetniki organizirali lastne rumene sindikate, da bi z njimi prestrezali odpor delavstva.

Plače niso bile regulirane enotno, ampak so se urejale z vsakim sindikatom posebej. Izboljšanja so bila odvisna od moči posameznih sindikatov. Zaradi tega so imeli leta 1932. delavci v istem podjetju in pod enakimi delovnimi pogoji kaj različne plače.

Delavci so končno spoznali, da morajo svoj položaj zboljšati samo z organizacijsko enotnostjo in so zato osnovali »Državni sindikat petrolejskega delavstva« ter obenem zahtevali postavitev prejšnjih plač in zboljšanje socialnih naprav.

Dne 3. novembra 1936 so delavci postavili glavno zahtevo: za enako delo enako plačo! Delodajalci so zahteve odbili. Nastala je nevarnost, da izbruhne v petrolejski industriji generalna stavka; v pogajanja pa je poseglo ministrstvo za delo in določilo obema strankama štirimesečni rok za sporazum.

Leta 1937. je bila dejanska plača za približno 50 odstotkov nižja od l. 1925. Delavstvo je zato zahtevalo stoddotno povišanje, medtem ko so petrolejske družbe ponujale samo 25 odstotkov. Po štirimesečnih brezuspešnih pogajanjih je izbruhnila 27. maja 1937 stavka, ki je kljub prizadevanju delodajalcev potekla v vzornem redu. Družbe so z najgrš propagando skušale zbegati delavske množice.

Dne 7. junija 1937 so se delavci obrnili na vrhovno sodišče, dva dni nato pa končali s stavko. Sodišče je imenovalo paritetno komisijo strokovnjakov z nalogo, da preuči vse petro-

lejsko vprašanje. Komisija je dognala, da je mogoče brez vsake škode povišati plače za 26 milijonov pesov. Delodajalci pa so že vnaprej izjavili, da se ne bodo pokorili razsodbi strokovnjakov.

Sodišče je 28. decembra 1937 odločilo, da se morajo družbe pokoravati odločbi strokovnjakov. Delodajalci so se pritožili na vrhovno sodišče, ki pa je sodbo nižjega sodišča potrdilo 1. marca 1938 in ukazalo, da morajo delodajalci v roku 72 ur izvesti ukaze delavskega sodišča.

Družbe niso upoštevale niti te odločbe najvišjega državnega sodišča. Zaradi tega je predsednik republike Cardenas na osnovi ustave dne 18. marca 1938 ukazal zaplenbo vsega premoženja upornih petrolejskih družb.

Družbe so do zadnjega trenutka upale, da bo vlada odnehala. Toda to pot so se zmotile. Kljub vsem poskusom in pritisku velikih kapitalističnih držav so ostala velikanska petrolejska polja v Mehiki državna last.

Kaj je novega v Avstriji?

Policijsko je prepovedano vsem nearijem nositi bele »Hitlerjeve« nogavice in nearijcam t. zv. »dirndl« obleke.

Od 9. julija je odpravljena veljavnost cerkvenega zakona in vpeljan civilni zakon, ki bo odslej edini imel javnopravno veljavo. Poroke se bodo opravljale »v imenu Rajha«.

»Völkischer Beobachter« piše o pomankljivi življenjskih potrebščin na

Dunaju in obtožuje za to tiste, ki se iz »neopravičenega« strahu pred prihodnjo zimo oskrbujejo z večjimi množinami živeža. Tako ravnanje je treba smatrati kot veleizdajo. Začeli bodo preiskovati hiše in pleniti vse prevelike zaloge.

V prvih petih mesecih t.l. je znašal izvoz iz Avstrije 162 mil. mark, medtem ko je lani v istem razdobju znašal 263 mil. mark. Tudi uvoz se je zmanjšal od 335 mil. na 228 milijonov mark.

Nadškofijski ordinariat na Dunaju je na razne nasprotne vesti pojasnil, da se Schuschnigg ni poročil. »Osservatore Romano« pa je kmalu zatem napisal, da se je poročil, in sicer zato, da bi oskrbel svojim otrokom vzgojo, ker ne ve, kaj bo z njim.

Dr. Oton Bauer

V Parizu je 4. julija umrl bivši voditelj avstrijske socialne demokracije dr. Oton Bauer. Ko sta Dollfuss in major Fey (ki sta oba medtem žalostno končala) strla delavski odpor februarja 1934. je z mnogimi tovariši zbežal na Češko-Slovaško, od tam se je pa preselil v Pariz, kjer so ga sedaj pokopali poleg pisatelja H. Barbusse-a. Pred smrtjo je še videl uničenje zadnjih ostankov avstrijske demokracije, za katero se je boril vse življenje. — Njegov spomin bo vse delavstvo ohranilo v časti.

To in ono

JSZ povsod straši. »Mi mladi borci« prinašajo poročilo o versko-socialnem tečaju študentovskega društva »Bistrica«, ki se je vršil v začetku julija v Grobljah. Na vrsti so bile tudi debate, n. pr. »o upravičenosti nove delavske organizacije ZZD in zgrešeni smeri, ki jo zastopa JSZ, kar je z veliko jasnostjo razločilo dr. Ahčin.« Toda jasnost se je nekoliko pooblačila, ker je menda JSZ »imela na tečaju celo nekega akademika iz Ljubljane kot svojega zastopnika, ki je skušal nekajkrat zaokreniti debato...« Še nekaj neprijetnega se je pripetilo pravovernem na tem tečaju. Za zaključek tečaja je namreč neki govornik (kdo?) povedal, »da so končno needinosti med katoličani pri nas krivi tisti, ki se borijo za katoliško »načelnost« proti tistim, ki hodijo »po široki katoliški cesti bolj po levi strani.« »Mladi borci« seveda ne ugotovitve ne skušajo ovreči, ampak jo samo »obžalujejo«.

Celje

Kršč. del. mladina. V nedeljo 24. julija priredi KDM iz Celja, Laškega, Hude jame in Rimskih toplic izlet na Šmohor. Tam bo ob 10 sv. maša, ki jo bo opravil g. kaplan Korban. Za Celjane je odhod ob 6, zberemo se pri kapucinskem mostu. Izleta se udeležimo polnoštevilno, vsak naj pripelje še znanca in prijatelja. Vabimo tudi člane JSZ. Na svidenje!

Ni prav! Neki trgovec, ki ima svojo trgovino zraven Marijine cerkve, si je umislil reklamni letak, na katerem je njegova trgovina, tik nje pa cerkveni stolp. Ko gledaš ta reklamni letak za njegovo trgovino, se ti skoraj zdi, da je na njej cerkev; šele ko bliže pogledaš, vidiš, da je bil cerkveni stolp le izposojen za — večji reklamni uspeh...

Časopisi pišejo:

»TEMPS PRÉSENT« (Pariz) prinaša točnejše besedilo napada Frankovega notr. ministra S. Sunnerja na francoske katoličane in njihov tisk. Nato zavrača trditve, da je Maritain spreobrnjen jud in da se zavzema za Barcelono. Gospod S. Sunner bi se moral o stvareh bolje informirati. Potem bi vedel, da ni bil le komunizem, ampak tudi razizem in Hitlerizem obsojen od Cerkve. List ugotavlja čudno vest in duhovno stanje tistega, ki dela za so-krivca Moskve tako nestranskarški in zmeren list, kot je »La Croix«, in ki dolži izdaje katoličane kot so Maritain in njegovi prijatelji. Dalje prinaša Maritainov odgovor na te napade: »Te klevete sodijo tiste, ki so jih izrekli. Meni pa dajo čutiti, kako prav sem imel, da sem povedal o ideologiji svete vojne to, kar sem, in da sem storil za mir v Španiji to, kar sem storil; v tem smislu mi dajejo neko intelektualno zadoščenje. Obrekovanja tudi kažejo, da je javno mnenje in enostavna pritrditve resnice bolj vplivna, kot včasih mislimo... Mi občutimo grozo zločinov civilne vojne, naj pridejo s katere koli strani; vemo, da svete stvari ne smejo biti podrejene človeški mrznji v izrabljanje, in da se kristjan mora truditi za mir, posebno še med sovražnimi brati. Zato smo poskusili podvzeti akcijo za mir v Španiji. To, kar moremo reči proti njej v Burgozu, je ne bo pahnilo na stran Barcelone in obratno; saj gre samo proti enemu cilju, proti pravičnemu miru, doseženemu s posredovanjem sil. Jasno je, da bi tak mir odstranil iz Španije vsako prevladovanje ekstremizma in vseboval priznanje verske svobode in pravic Cerkve. Ali pa smem še dodati, da vrednote katoliške vere in sodba o iskrenosti duš niso bile položene v roke g. Serrana Sunnerja?«

Tudi znani katoliški pisatelj Mauriac odgovarja v listu »Figaro« na napade. »TEMPS PRÉSENT« prinaša del tega odgovora: »To, kar je utrdilo naše zadržanje, je bilo hotenje španskih generalov, voditi neko sveto vojno, križarsko vojno, hotenje biti vojaki Kristusovi. In bi hotel, naj bi nas že končno razumeli. Ljubezni sobratje so pisali, da sem obžaloval, da je bilo samo 15 tisoč duhovnikov pobitih in da niti tega ni bilo dovolj. Govorimo resno: svetoskranstva, zločini, ki jih je izvršila besna in oborožena množica drugi dan po zadušnem vojaškem upor, so resnično strašni. Mi le pravimo, da so umori, ki so jih izvršili Mauri pod prapori s Srcem Jezusovim, sistematična »čiščenja«, trupla žena in otrok, ki so jih pustili za seboj različni letalci v službi katoliškega zapovednika, da je tudi vse to grozovitost, ki vas lahko manj začudi, kot nas. Toda ne zavisimo od nobenega izmed nas, da posledice ne bi bile strašne za stvar, ki bi nam morala biti nad vse drugo, in ki je kraljestvo božje na zemlji. Sila, ki se poslužuje Cerkve, to je tudi največja nesreča, ki more priti nad katoliško ljudstvo, to je tudi največji zločin, če ostane večno resnična beseda, ki jo je ponavljal stari apostol (tisti, katerega glava je počivala na Gospodovi strani): Moji ljubljani, Bog je ljubezen.«

»CORREO ESPAÑOL« iz Bilbaoa pravi: »Ne moremo dopustiti, da bi se ti pisatelji imenovali katoliški.« Mauriacu imenuje »satanskega kazuista«.

»L'AUBE« (Pariz) poroča iz Londona, da je nekdanji voditelj desničarskega gibanja, Gil Robles, ponovno zapustil Španijo zaradi napadov nekega nacionalističnega lista. Prvič jo je zapustil po začetku civilne vojne. Nacionalistični tisk ga imenuje človeka, »ki je 1933 in 1934 imel v svojih rokah vso oblast in vse sile Španije in sovražnika na milost in nemilost« in mu očita, da je, ko je zapustil Madrid, »pobegnil iz svojega mesta v kritičnem momentu«.

»POLITIKA« (Belgrad) prinaša izjavo francoskega poslanika g. Brugiere-a, ki jo je dal za priliko francoskega narodnega praznika 14. julija (obletnica zavzetja pariške Bastille): »Simbolični ideal 14. julija ni ideal in narodni praznik samo Francije in francoskega naroda, ampak je to ideal in praznik vsega človeštva, ker je to v prispodobni vse, kar je bilo storjenega za osvoboditev ljudstev in posameznika. Francoski narod se 14. julija spominja posebno Jugoslavije in jugoslovanskega ljudstva ter njegovega osvobođenja, ker se prav sedaj slavi 20 letnica jugoslovanskega osvobođenja. Francija ima popolno upanje v jugoslovansko ljudstvo, ter je hvaležna za vse, kar je jugoslovansko ljudstvo storilo in še dela za naše skupne ideale.«

ZADRUŽNA TISKARNA

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča za tiskanje časopisov, revij in knjig, vabil za gledališke odre in koncerte, reklamnih letakov in lepakov, vizitk, kuvert, tiskovin za društva in organizacije, vseh vrst trgovskih in pisarniškimi tiskovin, katere izvršuje v eno ali večbarvnem tisku lepo in poceni.

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17

Nomeščenci

Ugotovitve in sklepi 7. kongresa nameščenske internacionale

Prinašamo nekatere točke iz zaključkov 7. kongresa nameščenske internacionale, ki se je vršil v Antverpnu, in ki jih smatramo za naše razmere kot posebno potrebne in važne. — Ur.

Kolektivne pogodbe

Kongres ugotavlja pomanjkanje potrebnih zakonitih določb za področje kolektivnih pogodb v celi vrsti držav.

Kongres zato zahteva, da se v vseh teh državah v sporazumu z obstoječimi organizacijami delojemalcev izdajo zakonite določbe, v katerih naj bo izrečno poudarjena kolektivna sposobnost tistih strokovnih organizacij, ki se po svojem dolgoletnem obstoju, številu članov, neodvisnosti, višini prispevkov, kakor tudi pripadnosti k deželni centrali in k internacionalni centrali lahko smatrajo za odločilne.

Ta zakonita določila naj ustanove urade, ki imajo nalogo obravnavati predloge za kolektivne pogodbe v posameznih obratih in naj skrbijo za njihovo izvedbo. Posebno naj se v zakonodaji jasno določi, da se ne more kolektivnim pogodbam izogniti z osebnimi obveznostmi ter naj se poskrbi za zakoniti tarifni red. Sem spadajo izčrpane določbe o pogodbeni sposobnosti delojemalcev in delodajalskih organizacij, o sklepanju kolektivnih pogodb, o iztožljivosti izpolnjevanja kolektivnih pogodbenih sklepov, o razrešitvi pogodbenih skupnosti, o poravnalnih uradih in izrekih razsodišč.

Zato zahteva kongres, da se v vseh državah celotno področje kolektivnih pogodb izdatno zakonito uredi.

Nomeščenci in stanovska organizacija

Kongres ponovno poudarja stališče, da naj predstavljajo nameščenci, ne glede na svoj položaj in stopnjo v obra-

tu, enotno in posebno kategorijo delojemalcev, ki bo, upoštevajoč njihovo posebno vrsto funkcije, morala biti ločena od kategorije ročnih delavcev.

Ta posebnost, ki naj bo upoštevana pri organizaciji poklicev, pa nikakor ne ograža solidarnosti s celotnim delavskim razredom.

Kongres zastopa stališče, da je tehnična funkcija in socialna stopnja nameščencev nerazdružna, kar bi v vseh deželah upravičilo potrebo zakonite posebne ureditve nameščencev (posebno uvedbo zakonitega nameščenskega statuta), katera naj upošteva pri tem socialni položaj nameščencev.

Zahteve poljedelskega delavstva

Konec junija se je vršil občni zbor Strokovne zveze poljedelskega delavstva v Ljubljani. Po poročilih ter volitvah novega odbora je sprejel občni zbor tole resolucijo:

1. Občni zbor ugotavlja, da živi poljedelsko delavstvo v slabih socialnih razmerah, da ni zavarovano predvsem za primer starosti ter onemoglosti, da ne uživa varstva stanovskega zastopstva ter da je njegova socialna zakonodaja zelo nesodobna. Položaj poljedelskega delavstva zahteva, da se uvede zavarovanje za starost in zboljša podpora v bolezni, da se modernizira socialna zakonodaja, da postane deležno varstva Delavske zbornice in da se določijo minimalni prejemki za delo.

2. Občni zbor je mnenja, da je potrebna v gospodarstvu na splošno preureditev v smeri delovnih občeštev, v katerih naj sodelujejo na podlagi paritete ter enakosti in enakopravnosti delodajalci in delojemalci preko svojih stanovskih in strokovnih organizacij. V poljedelstvu naj bi se pri izvajanju agrarne reforme veleposestva ne delila, temveč naj bi prešla v last gospodarskih zadrug poljedelskih delavcev, ki so na njih zaposleni, ker naj bo cilj agrarne reforme tudi korist delavstva.

3. V okrožnici »Rerum novarum« je naglasil papež Leon XIII., da je »po naravnem pravu človeku dovoljeno, da se združuje v zasebnih družbah, država pa je ustanovljena zato, da varuje naravne pravice.« Še posebej je naglasil združevalno pravico za krščansko misleče delavstvo. Združevalno pravico je priznala delavstvu vseh smeri tudi mirovna pogodba. Zato občni zbor želi, naj javna oblast varuje to pravico

Kongres se smatra za posebej upravičenega za vodstvo vseh nalog nameščenskih organizacij s tem, da se po eni strani opira na etična načela in na pravo vrednost poklica, na drugi strani pa na temeljno načelo, da je delo socialna funkcija. Zaradi tega mora biti večja vrednost duševnega dela nameščencev pri organizaciji poklicev posebej poudarjena.

Ženski odseki

Odsek za žensko delo internacionalne zveze krščanskih nameščenskih organizacij priporoča včlanjenim deželam osnove ženskih odsekov, kjer morda še ne obstajajo.

Kongres poudarja važnost osnivanja in posplošenja zakonitih določb o varstvu nameščenk.

Mednarodni zvezi krščanskih nameščenskih organizacij kakor tudi včlanjenim deželam zveze priporočamo, da posveto vprašanju poročenih žensk v nameščenskem poklicu tudi v prihodnje vso pazljivost.

kot doslej in naj ostanejo nespremenjena tozadevna določila zakona o varstvu delavstva.

4. Občni zbor naglašja potrebo edinstva ter organizacijske strnjivosti krščanskega strokovnega gibanja v Sloveniji in državi. To edinstvo pa je možno samo, če usvoji celotno gibanje popolnoma načela svojega duhovnega očeta dr. J. E. Kreka in če se solidariža z mednarodno krščansko strokovno zvezo ter njenim celotnim programom.

5. Občni zbor pozdravlja Strokovno zvezo viničarjev v Ljutomeru ter Zvezo poljedelskega delavstva v Murski Soboti, ju vabi k medsebojnemu sodelovanju kot krščanski strokovni organizaciji ter poziva neorganizirano poljedelsko delavstvo, da se trdno oklene svojih strokovnih organizacij zaradi dosege svojih pravic.

(Strokovno zvezo poljedelskega delavstva so zeleni še nedavno šteli k svojim tisočim članstva. Gornje resolucije pa dokazujejo, da je zveza obrnila na pravo strokovno pot. Želimo le to, da bi od besed kmalu prešla k dejanjem. Danes namreč ni nobenih dvomov več, katera je Krekova organizacija, ki izvršuje program krščanske delavske internacionale. Vemo pa tudi, kje delajo proti Leonovim načelom, ki so izražena v 3. točki resolucije. — Ur.)

Madžarska je uvedla državno nadzorstvo nad cenami.

Na Poljskem je udeležen tuji kapital s 1.441.700.000 zloti, kar pomeni 42,9% celotnega vloženega kapitala v poljskem gospodarstvu. Kljub temu, da je tako Poljska sama kolonija tujega kapitala, si Poljaki žele kolonij.

Nova knjiga

Ivan Rob: »Deseti brat«. Ljubljana 1938. Str. 172. Samozaložba. — Student Ivan Rob je prelil znano Jurčičevo povest v verze in jo oblekel v novo, sodobno obleko. V današnjih pustih in težkih časih je tak poskus hvale vreden. Lep jezik, krepek humor in duhovita satira odlikujejo knjigo. »Desetemu bratu« je Rob dodal še nekaj drugih pesmi, prirejenih po znanih pesnitvah slovenskih pesnikov. Za primer navedemo le »Milion«, ki je posneta po Aškerčevem »Mejniku«:

Sejm bil je živ. Nocoj i on je volil
tam par volov.
Pri guljažu se je zakasnil. V temni noči
sam gre domv.

Hm, pravijo, da varno ni voliti
v stranko to.
volilce da kaj rado včasih straši
s korupcijo.

Pa bil je Martin svoje dni poslanec,
pri jaslih stal.
Za narod čul tam biti uro vsako —
pa bi se bal?!

»Pri našički aferi bal se nisem smrti,
zrl ji v oči —
pa tukaj mar ko dete bi trepetal,
če list šušti!?!...«

Dospe do svoje hoste... Čuj iz teme:
»Jo, kam bi del?«
»Kaj? Kdo si božji? Kam naj denes,
I, kjer si vzel?« [vprašaš?]

»Vzel sem v službi ljudstva in države
milion le ta,
vtaknil ga skrivaj v lastni žep sem,
— da ne bi ga!

Oh, in sedaj, odkar moj duh pogreznil
se v spodnji svet,
nazaj ga nosim, milion prokleti
pač sto že let!

Oh, to teži! Zabliška se: Po cesti
pred njim sopeč
švedra minister Vid, na svoji rami
milion noseč!...

Pa bil je Martin svoje dni poslanec,
za narod stal...
Kako nocoj prišel je od volišča,
pa le ni znal!

A čudno prineso mu vsi novico,
ko sine svit:
Sinoč je padla vlada. Z njo je padel
minister Vid!

Vezana knjiga stane 50 din, broširana
pa 30 din in se naroča na naslov: Ivan
Rob, univerza, Ljubljana. — Knjigo
priporočamo, Robu pa svetujemo, da se
v tej obliki loti še drugih perečih naših
zadev.

Oglašujte v »Del. pravici«!

Seja kovinarske internacionalne

Predsedstvo »Mednarodne strokovne zveze krščanskih kovinarjev« je v svoji seji, katera se je vršila v Marseju v Franciji na podlagi referatov generalnega tajnika Franca van Welie o položaju kovinske industrije in tov. Heila Ivana iz Švice o svobodi delavskih strokovnih organizacij, sklenilo naslednji resoluciji:

Krščanska mednarodna zveza kovinarjev je že ponovno poudarila, da je skrajšanje delovnega časa edino uspešno sredstvo proti brezposelnosti, ki je prav v tej panogi industrije po posameznih deželah še vedno velika. Da bo to skrajšanje delovnega časa rodilo potrebne sadove, je treba, da to izvedejo vse dežele na podlagi konvencije MUD.

Glede svobode združevanja in delovanja delavskih strokovnih organizacij stoji zveza na stališču, da mora biti zadržana in varovana pravica svobodne odločitve organiziranja in odklanja tozadefno vsako nasilje in monopoliziranje delavskega strokovnega gibanja. Zato protestira tudi proti odločitvi večine v MUD, katero imajo socialisti, da je izpadel iz upravnega sveta MUD tovariš Serrarens, ker to ni v skladu in duhu demokracije, za katero se bore tudi socialisti.

Zahtevamo popolno svobodo organiziranja in delovanja in s tem svobodo delavskih strokovnih organizacij, ker je to tudi naravna pravica delavcev.

Delavska GLASILO PRAVICA KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-1. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-1 — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejec)

Walter
Briesley

Brezposelni

To je bilo neskladno ozadje za žvrgolenje ptic, ki so švigale po vrtu. Ivan je stopil k vratom, trenutek postal in opazoval ženo: njeno vitko, pokončno telo in drobno glavico z »žemljo« las na vratu se je počasi pomikalo po vrtu z enega kraja do drugega. Če so ji oči kaj videle, tedaj ji je šel pogled od Top Streeta do Tenby Laena preko vaše ceste do tovarniških dimnikov, ki so se videli na spodnji strani Condora. Ni je hotel motiti, vendar bi bil rad vedel, kaj naj dela.

»Ali naj zakurim v peči?« je slednjič spregovoril. Žena se je takoj okrenila in stopila v kuhinjo, kjer je bil Ivan. Naglo se ji je vrstila misel za misljo.

»Ne. Danes prižgi plinsko pečico!« Glas ji je bil miren in mečji kakor po navadi. Bilo je, kakor da mu pripisuje nekaj važnosti za gospodinjstvo. Morda zato, ker je moral pokazati svojo slabo stran. »V soboto bova opravila tudi tako, kakor danes. Gledala bova, da vstaneva tako zgodaj kakor danes.« Žena je vzela čajni lonček z jedilne omare in dve čaši ter dve ponvi. »Spila bova požirek čaja, nato pa bova počakala, da vstane Janko. Šele potem bomo vsi trije zajutrkovali. Včeraj, ko si bil ti z doma, sem pospravila zgoraj. Zato danes tega ne bo treba delati. Če osnaživa kamin danes in če ti počediš zunaj hiše, ne bo treba jutri. Lahko bosta z Jankom ves dan hodila po polju, če bosta hotela.« Segla je po škatli za sladkor in po steklenici za mleko. »Če pa se bo hotel igrati doma, greš lahko ti sam na zrak.«

Žena je mislila že na naslednji dan. Skušala je preživeti vsako minuto tako, da se je ne bi zavedla.

Vsak trenutek sta morala pridno porabiti. Sedeti in premišljevali nista utegnili. Eno dopoldne sta hotela narediti za dva dopoldneva, da jima misli ne bi uhajale kam drugam. No, ko odide uradnik, bo Ivan vesel. Mirno bo lahko odšel v Pirley. Počasi bo hodil. Dvignil bo svoj denar. Ivanko pa bo pustil samo, kakor je tudi želela.

»Torej bom kamin namazal, a?«

»Da. Jaz pa pospravim po hiši in sprednji sobi, čeprav še ni taka sila. Ko vstane Janko, naredim postelje.« Ivan je postavil čaši in ponvi v škatlo poleg druge posode, da bi se vse skupaj umilo. Potem pa je začel mazati kamin z grafitom. Požuril se je. Tako dolgo je krtačil in drgnil po kaminu, dokler ni začutil v sebi enakomernih gibov in dokler se mu ni zahotelo popevati. Vendar ni dal izraza svoji duševni ubranosti, ki se je izživljala le v njegovi notrini. Enkrat ali dvakrat ga je prevzela resnoba. Ivanka je namreč prišla v kuhinjo. In on jo je pogledal, pa je bral na njenem obrazu, da bi se rada osredila na trenutno opravilo. Nato ga je minilo vse veselje, da bi pel. Zavedal se je, v kako mučnem položaju je in kako ga bolijo roke. In obšla ga je slabost, toda močno drgnjenje in krtačenje peči in kotla — poprej je to delo vedno opravljal — ga je kot zazibalo v enakomerno ubranost kretenj.

Ko je končal, si je izmil z rok grafit. Ko je bila ura deset minut do osmih, je prišel v kuhinjo Janko. Oče mu je pomogel, da se je oblekel. Nato pa je pogrnil mizo za zajtrk. Tudi Ivanka je prišla in zajtrk je bil kmalu kuhan. Čaj, kruh, slanina in pa marmelada.

»Ata, ali lahko vzamem Indijance in Džunglo s seboj v sobo?« je šepnil Janko. Stal je pri vratih. Osnažil in očedil se je bil za šolo.

(Se nadaljuje.)